

**Erasmi a Chokier Tractatus iurisdictionis ordinariae in
exemptos, illorumque exemptione ab ordinaria
iurisdictione**

in duos tomos distinct.

I. Scholia in Constitutionem Concilii Lateranensis. II. Conservatorias
Ecclesiasticas quaest. 130. III. Conservatorum Laicorum materiam,
Tribunali viginti duûm virum Leod. adoptatam comprehendens

**Chokier, Érasme de
Coloniae Agr., 1684**

Quaestio 79. Conservator quæ observare debeat, antequam
excommunicationem ferat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61908)

QUESTIO LXXIX.

Conservator quæ observare debeat, antequam Excommunicationem ferat.

SUMMARIUM.

1. Conservator ante excommunicationem debet habere apathiam.
2. Debet pretermittere trinam monitionem & num. 12.
3. Monitio præmittenda quandoque non est & num. 5.
4. Monitio debet esse personalis, aliquot casibus exceptis.
5. Episcopus non admissus in sua visitatione, potest sine prævia monitione excommunicare.
6. Prelati Regulares an sine monitione excommunicare suos. Monachos possint.
7. Delictum in præsentia iudicis, potest sine monitione prævia coerceri.
8. Item si excommunicatio sit Canonis aut executoris.
9. Excommunicatio lata, monitione non prævia an subsistat.
10. Quid si delegatus non possit procedere nisi prævia monitione.
11. Qualis & quanta debeat esse dilatio.

Primò debet, si culpa coram Deo vacare velit, liber esse & immunis ab omni odio & amore, neque ex animositate, sed simplici iustitiæ zelo, & ex suo officii debito sententiam ferre, neque etiam in ea lata sibi complacere, seu ut est in proverbio, in sinu gaudere. *cap. sed cum medicinalis de sent. excomm. in 6. Greg. Sayrus in Thesuro Theolog. Moralís lib. 1. quæst. 12. n. 2. & 3. gloss. cap. in summa c. Episcopus §. si ergo 11. quæst. 3. in cap. sacro verb. iusta fuerit de sent. excomm. Covarru. ca. alma mater in pr. n. 10. de sent. excomm. in 6.*

Secundò, necesse est, ut præcedat trina monitio, *cap. sacro, cap. contingat 2. de sent. excomm. cap. Romano eod. tit. in 6. cap. reprehensibilis de appell. gloss. cap. statimus verb. monitionem de app. in 6. Socin. cap. perpendimus num. 67. & 91. de sent. excomm. Nav. in Manuali. 27. n. 10. & 11. Covar. d. c. alma mater par. 1. §. 9. n. 4.*

Ratio est, quia excommunicatio non solet ferri, nisi ob inobedientiam & contumaciam. *Sayrus d. lib. 2. cap. 9. num. 32.* & quidem ad instar medicinz corporalis *ca. cum medicinalis de sent. excomm. in 6.* Sicuti autem in medicis corporalibus procedi solet à medicinis levioribus ad fortiores, ita & in spiritualibus utendam prius est admonitionibus & comminationibus, deinde excommunicationibus, *Sayrus d. cap. 9. num. 32.* Quod intellige, nisi aliquid à jure vel hominè mandat ut sub pœna

H b

ex-

3 excommunicationis latae sententiae, quia tunc non requiritur trina monitio, sed contraveniens statim est communicatus. *Joan. de Eignano de censuris, Angel. in summa verb. excommunicatio l. nu. 5.* Debetque fieri monitio testato & in personam excommunicandi, non vero ad ejus domum. *DD. c. fin. de eo qui mittitur in possess. Fel. c. cum sit Romana num. 13. §. 14. de app. Socin. c. nulli n. 3. de sent. excom. Rot. decif. 28. num. 5. de app. in antiquis. Covar. d. cap. alma mater part. 2. §. 9. nu. 4.* Quod autem dixi de monitione personali, restringe 1. nisi reus latitaret, 2. nisi semel fuisset monitus, 3. nisi altera monitionum pervenisset ad illius notitiam, 4. nisi quis iterum excommunicaretur, eo quod ineptè fuerat absolutus. *Late Gregorius Sayrus d. c. 12. n. 12. §. 1. Covarr. d. §. 9.*

Similiter monitio necessaria semper non est, & quidem primò in factis notatis. *Fel. cap. sacro de sent. excom. ad instar citationis,* quæ in notoriis non requiritur, nam ut *Apostolus 1. Cor. 5.* communicasse refertur fornicatorem absentem & notorium. *d. cap. cum sit Romana.* quod tamen non simpliciter concedendum est, sed cum distinctione, quam adfert *Covar. d. cap. alma mater part. 1. §. 9. nu. 6. Abb. d. cap. cum sit Romana numer. 32.* ubi etiam *Gloss. Gregor. Sayrus d. cap. 12. num. 17.*

Secundò, necessaria non est monitio, quoties periculum est in mora. *Gregor. Sayrus d. loco num. 18.* excommunicatio enim quæ medicinalis est. *d. c. cum medicinali,* quoque moram non potest pati, juxta illud *Ovidii lib. 2. Rem. amor*

*Vidi ego quod fuerat primò sanabile vulnus
Dilatatum longa damna tulisse mora.*

Tertiò, nisi excommunicatio feratur per modum legis aus statuti generalis vel futuris culpis. *Fel. d. c. cum sit Romana n. 21. Covar. d. §. 9.* Quartò, nisi excommunicatio feratur ab aliquo non quasi à iudice, sed quasi vicem partis agente ut esse potest Conservator, qui excommunicationem fert contra occupantes res exemptorum aut eorum privilegia violantes, *cap. dilecto de sent. excom. in 6. Sayrus d. cap. 12. num. 20. Abb. c. venerabili num. 3. de censibus. Fel. d. cap. cum sit Romana n. 6. Socin. d. c. perpendimus num. 122.* Etenim monitio adhibetur, cum iudex uti iudex procedit, *arg. cap. sacro,* ergo secus si non ut iudex procedat, *arg. ca. nonno de presump.* Unde licet qui inferant Episcopum in sua visitatione non admissum ab eo qui se exemptum prædendit, posse nulla alia prævia monitione ad excommunicationem procedere, *Sayrus d. c. 12. n. 20.* verum hunc casum refellit *Covar. d. c. alma mater §. 9. n. 6.* requirrens ut minus unicam præmonitionem, Quintò, sunt qui eandem theoriam restringant in Prælati Regularibus, ut sine monitione possint excommunicare suos Monachos, verum & hanc restrictionem alii non admittunt, ut est videre apud *Covar. d. loco, Sayrus d. cap. 12. n. 2. & alios ab aliis laudatos.* Sextò, nisi delictum commissum sit in præsentia iudicis, *Fel. d. c. sacro n. 7. Covar. d. §. 9. n. 6.* Septimò, nisi excommunicetur ab homine qui ob idem delictum excommunicatus est à iure, *Abb.*

Abb. d. c. perpendimus nu. 119. Sayr. & Covar. d. loco. & ita de rigore juris, licet de equitate ut minus unicum nominationem praequirat Sayrus d. loco n. 24. Nisi is qui excommunicat, sit purus executor, Sayrus d. cap. 12. num. 25.

Sed an si sine monitione feratur excommunicatio subsistat, Gregorius Sayrus dicit subsistere & late id probat d. c. 12. n. 16. Abb. d. c. reprehensibilis nu. 13. Fel. d. c. cum sit Romana n. 15. Socin. d. c. perpendimus n. 132. Navar. in manuali ca. 27. n. 11. & in c. cum contingat in 5. causa nullitatis n. 6. de Rescriptis late Abb. c. illud de clevo excommuni. Covarr. d. c. alma p. 1. §. 9. n. 7. licet iudex ita ferendo peccet d. cap. sacro. Ratio, quia excommunicatio vires sumit non ab admonitione, sed ab iurisdictione & clavibus Ecclesiae. Abb. cap. excommunicatio nu. 10. de Rescriptis, Fel. d. nu. 16. Rom. conf. 314. Navar. in ca. cum conting. in 5. causa nullitatis de Rescriptis. Covarr. c. alma ma. in §. 9. n. 7. de sent. excom. Sunt tamen qui distinctionem adhibent inter ordinario- rum & delegatorum. Multis in reperi. verb. citato. Felin. sibi contrarius d. cap. sacro num. 2. Sed ea reticetur, nisi in casu quo delegato talis forma procedendi delegati esset nulla enim si formam admonitionis praescriptam omiserit, sententia delegati esset nulla ob formam non servatam. Fel. d. cap. cum sit Romana num. 15. Covar. d. §. 9. n. 8. Navar. in d. quinta causa nullitatis numer. 7. vers. non, obstat secundo. Sayrus d. cap. 12. n. 26. in fine.

Limita iterum, quod dixi sententiam monitione non praevia latam subsistere, nisi citationi non adiceretur clausula justificatoria nisi causam. Innoc. c. proposuit de concess. prob. Oldra conf. 81. Navar. in Manual. d. c. 27. n. 11. Sayr. d. ca. 12. num. 28. Secundo, nisi excommunicatio ferretur adversus excommunicantes cum excommuni- cato. Sayr. ibid. n. 29. Tertio, nisi iudex dicat se monitionem non adhibuisse, quia de jure non erat necessaria. Tunc enim si necessaria erat, ipso jure nulla erat, propter errorem juris quem continet. Sayr. ibid. n. 27.

Sed & ut competens sit monitio, quaritur qualis esse debeat, Respondeo debet esse trina & canonica cum sufficienti temporis intervallo. Covarr. d. §. 9. cap. consti- tutionem de excom. in 6. Sayr. ibid. n. 32. & 33. ita ut biduum saltem inter unamquamque illarum intercedat, d. cap. constitutionem vers. observent aliquorum dierum competentia intervallo, Socin. d. loco n. 112. Navar. d. cap. 27. n. 11. potest tamen fieri una monitio pro tribus. Sayr. d. cap. 12. n. 35. statque ejusmodi monitionis terminus in ju- diciali arbitrio, d. cap. constitutionem. Sayr. d. loco num. 36.